గుర్నాధం కళ్ళు తెరచి తొలిచూపులు ప్రసరించిన వేళకి రెండు బుర్రమీసాలమీద పెద్దముక్కుకి ఎడాపెడా నల్లంచు కళ్ళజోడుతో ప్రపంచం పుట్టింది. ఆ మీసాలకింద మెడచుట్టూ జరీకండువా, రెండు భుజఖండాలూ, వాటికింద కిటికీ, దాని అంచుమీద ఇంకో జరీకండువా దానిమధ్య అప్పారావు తల వెనకవేపూ ఉన్నాయి.

గుర్నాథం ఇంకా లేవలేదుసార్. రండి యిలా నించోండి. రాత్రి పావలా పాయింటుమీద ఆడాదేమో టైము తెలిసిందిగాదు. ఏదీ ఇప్పుడే కన్నుమూశాడు కునుకట్టిందోలేదో ఇంకా పాపం అంటోంది అప్పారావు కంఠం.

గుర్ గుర్ మని చప్పుడైంది మీసాల మొహంవేపు నుంచి.

మరేండి ఓ పక్క లెక్చరర్లు పరీక్షలు గిరీక్షలు అంటూ ప్రాణాలు తీసేస్తారండి. ఇక్కడ మా అవస్థలు వాళ్ళకేం తెలుసు. పాపం మావాడికి కాలేజీవైపు వెళ్ళడం అంటేనే భయంగా వుంది. దానికి తోడు టెరమ్ ఫీజోటి కట్టాలి. రాత్రి పావలా పాయింటుమీద ఆడిందందుకే. అందులో స్వార్థం లేదు కేవలం వాళ్ళకోసమే—ఆ కాలేజీ ఋణాన పడుండడం యెందుకూ ఆ డబ్బేదో పారేస్తేసరి అని, కాని ఆట అడ్డం తిరిగిందాయె. మీ అల్లుడు అన్‌లక్కీ ఇన్ కార్డ్సు అంత మాత్రాన లక్కీ ఇన్ లవ్ అనుకునేరు. వట్టి దురదృష్టవంతుడు.... నిజంగా వాడి అది తలుచుకుంటే మీగుండెకూడా ఇదైపోతుంది.

మీసాల మొహం పొడిదగ్గు దగ్గి యెవరు? నువ్వు చెప్పేది గుర్నాథం మాటే?.... మా నాయుడిగారి గుర్నాథమే? అంది.

గుర్నాథం నవ్వుకున్నాడు విలాసంగా.

కాకపోతే ఇంకెవరండి అంటున్నాడు అప్పారావు. గుర్నాథం ఒక్కడే ఉన్నాడు. వాడిగురించే నేను చెప్పేది. నే నేమిటి లోకం అంతా కోడై కూస్తోంది. కొక్కురోకో అంటూ, మంచే కానీండి, చెడే కానీండి చర్చ అంటూ చేస్తోంది గదా. మంచీ చెడ్డా అనేవి రిలెటివ్ మనిషికీ మని

షికి ఉండే చుట్టరికాన్నిబట్టి ఉంటాయి. నేనంటే మీకు గిట్టనపుడు నాకు మంచిదైంది మీకు చెడ్డది. ఏమంటారు? భేషైన మాటన్నాను గదూ. ఇంకా బోల్డు అనగలను. పుచ్చుకొనేవాడికి అప్పు అయినదే యిచ్చుకొనేవాడికి ప్రాణానికి బాకీలా కనిపిస్తుంది. నిజానికి ఆ మధ్యనున్నది కేవలం పది రూపాయలనోటే. వీడికీ, వాడికీ కొండమీద కోతికీ అందరికీ కావలసిందదే. దాన్నే కొందరు అప్పు అని పొరపడతారు. కొందరు బాకీ అని భ్రమిస్తారు. కొందరు ఇవ్వం అంటారు. కొందరిస్తామంటారు. ఈ భ్రమా భ్రమణం మధ్య అఖండ జ్యోతిలా వెలిగేది డబ్బు. అందుకే ఒక సూర్యుండు సమస్త జీవులకు...అంటూ ఒక ఋక్కు. అన్నట్టు అప్పంటే గుర్తొచ్చింది చెప్పొచ్చినమాట మీ రొక్క రెండువందలు సర్దగలరూ. రాత్రి ఆటకాగానే టాక్సీ దొరికితేసరి; లేదా తెల్లారగానే మీ హాస్టలుకి తెచ్చి ఇస్తాను. మీరు హాస్టల్లో ఉండరుకదూ... పోన్లెండి. మీరుండే ఇంటికే ....ఇది నాక్కాదు సుమండీ. మధ్య ముక్కు మొహం ఎరగనివాడు ఇలా అడిగాడనుకునేరు. మీక్కాబోయే అల్లుడికే పడుకోబోయే ముందు చెప్పమన్నాడు. కావాలంటే కట్నంలో అడ్జస్టు చేసుకోవచ్చు. లేదా రేపే ఇస్తాను అని చెప్పమన్నాడు. ఆ పైన మీ యిష్టం. వాడే అడుగును కాని మొహం చెల్లదట... మనలో మనమాట మళ్ళీ వాడితో అనకండి. ఏడుస్తాడుగాని. వాడి మొహంకన్న సత్తు బేడ చప్పున చెల్లుతుంది. వాట్? వెళ్ళిపోతున్నారేం? డబ్బు యింటికెళ్ళి తేవాలా? పోన్లెండి ఉన్నదేదో ఇచ్చివెళ్తే ఈలోగా రెండాటలేస్తాం... అరె కోపమా? అసలివ్వరా? యాభై కూడా ఇవ్వరా? నాకేం అల్లుడికి కోపంవస్తే ఆనక మీకెంత ట్రబు లిస్తాడో తెలుసుకోండి. సోషల్ డ్రామాలు చదవలేదుమీరు. మొహంచూస్తే

తెలీలే? మీసాలూ మీరూనూ... ఏవండోయ్? ఆగండి మాట. ఇందాక పదిస్తానన్నారు నాకూ. అవైనా ఇవ్వండి. నిన్నటి ఐదు, ఇదీ కలిపి... భలేవాడివయ్యా... ఏవండోయ్! ఆగండాగండి, అప్పొద్దులెండి. ఇదిగో మీ మీసాలూ కళ్ళజోడూ ఇక్కడ మర్చిపోయారు...

ఖంగారుగా పోతున్న రామయ్యగారు గబుక్కున ఆగి మొహం తడుముకొని ఒక్కసారి ఉలిక్కిపడి ధుమధుమలాడుతూ నేరుగా రైలుకి వెళ్ళిపోయారు...

• • •

అప్పారావు హాస్టలుగదిలో కొచ్చేసరికి యిందాక రామయ్యగారు ప్రదర్శించిన రసాన్నే గుర్నాధం అద్భుతంగా పోషిస్తున్నాడు.

అప్పారావు యెందుకేనా మంచిదని ఓ కాయితం ముక్క అతని చూపు పడేచోట పడేశాడు. అది భగ్గుమంది. అబ్బాయి పెళ్ళిచూపులకి తెచ్చాను ఈ కండువా, పంచానూ. మనవికావు. నువ్వలా కోపంగా చూపు మాడ్చేస్తే నువ్వే అచ్చుకోవాలి అన్నాడు అతని పక్కనజేరి.

గుర్నాధం అప్పుడు తెలుగులోనూ, ఇంగ్లీషులోనూ, కొత్తగా నేర్చుకున్న వచ్చీ రాని అరవమాటల్లోనూ హిందీలోనూ అప్పారావుమీద తనకుగల అభిప్రాయాలను సమగ్రంగా వివరించి అప్పారావు మేధా సంపదనూ, అతని విధానాలనూ రేడియోలో ప్రతిశబ్దాన్ని ప్రసారయంత్రాలు ఖండించినట్లు చెక్కేశాడు. తన పెళ్ళి సంబంధం తప్పించి రక్షించి పెట్టి నందుకు కృతజ్ఞతనుకూడా మధ్యలో తనకి అతనికీ కూడా తెలీండాకు వెల్లడించాడు.

ఇప్పుడు ఈ రామయ్యగారు మావూరెళ్ళి మా నాన్నకి చెప్పేస్తే ఎలా.... నేనిలా మూడుముక్కలాట లాడుతున్నాననీ అప్పులు చేస్తున్నా

ననీ.... ఆయన ఇవి నిజమనుకుంటే, కాదని ఋజువు చెయ్యడానికి జేజెమ్మ దిగొచ్చినా లాభం లేదుగదా అన్నాడు.

అవ్వా బువ్వా యెలా వస్తాయి అని విసుక్కున్నాడు అప్పారావు. ఏదో ఆ టైముకి ఓ బ్రిలియంట్ అయిడియా వచ్చింది అంతే అన్నాడు.

నీ తలకాయ. నువ్వు చేసింది చవటపని. నీది పరమ చెత్త అయిడియా. నువ్వేసే జోకులంత పాతది.

అయితే అప్పివ్వవా ?

ఇవ్వను.

అయితే నీఖర్మం. నేను గనకా తక్షణం వెళ్ళి కిల్పాకు ఆస్పత్రిలో చేరిపోయానంటే రామయ్యగారికి అంతా తెలిసిపోతుంది. నేను పిచ్చివాణ్నని నిన్ననే అనుమానపడ్డాడు. ఇవాళ నమ్మేసి చెంపలేసుకొని నీరూముకి మళ్ళీవచ్చి వరించి అవతల పారేస్తాడు. అప్పుడు దేవుడుకాదు, నేనుకూడా రక్షించలేను నిన్ను. జాగ్రత్త అన్నాడు అప్పారావుశాంతంగా.

ఆర్నెల్ల తరవాత బి.ఏ. తప్పి ఇంటిదగ్గర ఆత్మహత్య జేసుకుంటానని హడావుడిచేసి ఆ పట్టు పట్టూ భానుమతిని పెళ్ళాడేదాకా పట్టు పట్టి నెగ్గి గృహస్థాశ్రమం వాళ్ళలో కలిసిపోయిన గుర్నాధం... వర్తమానం మీద తండ్రి కెదురుగా, అప్పారావుకి అప్పు మంజూరు చేయించే సమస్య పక్క స్తంబానికి జేరబడి జరిగిన కథ నెమరువేసే వరకూ కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి.

లాడో పేడో తేల్చుకోవాయ్! అలా నానుస్తూ నిలబడితే ఎలా ? నీకు అన్నిందాలా సాయపడ్డవాడైతే కాదండమూ బాగుండదు మరి. కోడలు కూడా నొమ్ముకుంటుందేమోమీ యిద్దర్నీ కలిపినవాడుగదా...

గుర్నాధం ఉలికిపడి ఆయనకేసి చూశాడు, ఇదంతా నీకెలా తెలుసు నాన్నా అన్నట్టు.

మునసబుగారు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ కుర్చీ పక్క నున్న ఋణానందలహరి నవలను చిట్టా ఆవర్జాల బుక్కు చాటుకి తోసేశారు గుంభనంగా.

గుర్నాధం సిగ్గుపడ్డాడు.

ఇస్తే బాగానే ఉంటుంది నాన్నా. అతను మంచివాడు. మళ్ళీ తప్పకుండా ఇచ్చేస్తాడు. ఐనా, ఐదొందలే గదా అన్నాడు నసుగుతూ.

అయిదొందలకేం, అదిసర్లే తరవాత ఆ డబ్బు, నీ జతగాడుకూడా లేకుండాపోతే యేంగాను అని. స్నేహాలు చెడకాయిచూడూ, ఓపక్క నీకు బాగా కావలసినవాడంటున్నావాయె...

గుర్నాధం యేదో అనబోయి తండ్రి మొహం చూసి తలవంచుకున్నాడు.

కొడుకు మొహం కవళికలు వాటి చాటున చిన్నబుచ్చుకున్న వైనమూ గమనించి లాలనగా సర్లే అనబోయి మానేసి...

అప్పివ్వడానికి రొఖ్ఖమూ, ఇద్దామన్న మనసూ ఎలా అవసరమో తీర్చడానికికూడా డబ్బూ, తీరుద్దామన్న మనసూ ఉండాలి. అవి రెండూ చూసుకోవాలి మరి ప్రవేజకుడు కాదల్చుకుంటేను అన్నారు జనాంతికంగా.

కొడుకు మాటాడలేదు. గచ్చు పగుళులో ఇరుక్కుపోయిన వొక చిన్న పూచికపుల్లను ఖయిదు విడిపించి ఒక పక్కగా పెట్టాడు.

కొందరు తీసుకున్నంత దూకుడుగా తిరిగివ్వరుమరి. ఓ పట్టాన యివ్వ బుద్ధిగాదు. రాక రాక పెద్దమొత్తం చేతికొస్తే అదిగాస్తా అప్పులాడి యెదాన గొట్టటానికి ప్రాణం ఒప్పదుకద.